

21

Working Paper

Silesian University in Opava
School of Business Administration in Karvina
Institute of Interdisciplinary Research

**Working Papers in Interdisciplinary
Economics and Business Research**

Osobnostní typy studentů Hotelnictví SU OPF v Karviné
podle temperamentu s rozložením kognitivních funkcí

Dagmar Svobodová

November 2015

Working Papers in Interdisciplinary Economics and Business Research

Silesian University in Opava
School of Business Administration in Karviná
Institute of Interdisciplinary Research
Univerzitní nám. 1934/3
733 40 Karviná
Czech Republic
<http://www.iivopf.cz/>
email: iiv@opf.slu.cz
+420 596 398 237

Citation

SVOBODOVÁ, D., 2015. *Osobnostní typy studentů Hotelnictví SU OPF v Karviné podle temperamentu s rozložením kognitivních funkcí*. Working Paper in Interdisciplinary Economics and Business Research no. 21. Silesian University in Opava, School of Business Administration in Karviná.

Abstrakt

Dagmar Svobodová: **Osobnostní typy studentů Hotelnictví SU OPF v Karviné podle temperamentu s rozložením kognitivních funkcí**

Stat' prozkoumává rozložení kognitivních funkcí v osobnostních typech vybraných studentů Hotelnictví SU OPF v Karviné podle Keirseyhovy typologie temperamentu a zjišťuje na základě sebepoznání, které kognitivní funkce v osobnostních typech studentů převažují. Úvod seznamuje se základními kognitivními funkcemi v osobnostních typech zkoumaných podle Keirseyhovy typologie temperamentu. První kapitola popisuje osobnost podle kognitivních funkcí a temperamentových typů. Druhá kapitola představuje jako metodu sebepoznání Keirseyhovy test temperamentového založení osobnosti. Třetí kapitola interpretuje rozdíly mezi osobnostními typy vybraných studentů Hotelnictví SU OPF s převahou myšlení a cítění, osobnostními typy s převahou usuzování a vnímání a s kombinací nejrozvinutějších kognitivních funkcí. Závěr potvrzuje význam všestranného rozvoje kognitivních funkcí pro osobnost a přiměřené sebehodnocení v poznaných osobnostních typech vybraných studentů Hotelnictví SU OPF v Karviné.

Klíčová slova

osobnost, kognitivní funkce, temperament, sebepoznání, sebehodnocení

JEL: Z19, Z190

Contact

Dagmar Svobodová, Department of Economics and Public Administration, School of Business Administration, Silesian University, Univerzitní nám. 1934/3, 733 40 Karviná, Czechia, e-mail: svobodova@opf.slu.cz.

Abstract

Dagmar Svobodová: **Hotel Business Students' Personality Types at SU OPF Karvina by Temperament with the layout Cognitive Functions**

The paper examines the distribution of cognitive function in personality types selected students of the Hotel Business SU OPF Karvina by Keirsey typology of temperament and determined on the basis of self-knowledge that cognitive function in personality types of students predominate. The introduction introduces basic cognitive functions in personality types surveyed by Keirsey typology of temperament. The first chapter describes the personality by cognitive and temperament types. The second chapter presents a method of self Keirsey test temperament founding personalities. The third chapter interprets the differences between personality types selected students of the Hotel Business SU OPF with prevailing thinking and feeling, personality types with a predominance of judging and perceiving as a combination of the most advanced cognitive functions. The conclusion confirms the importance of comprehensive development of cognitive functions of personality and adequate self-esteem in the identified personality types selected students Hotel Industry SU OPF Karvina.

Key words

personality, cognition, temperament, self-knowledge, self-esteem

JEL: Z19, Z190

Contact

Dagmar Svobodová, Department of Economics and Public Administration, School of Business Administration, Silesian University, Univerzitní nám. 1934/3, 733 40 Karviná, Czechia, e-mail: svobodova@opf.slu.cz.

Úvod

Cílem stati je prozkoumat, které kognitivní funkce převažují v osobnostních typech vybraných studentů Hotelnictví na SU OPF v Karviné. Záměrem je v každém z osobnostních typů výběrového souboru studentů Hotelnictví zjistit zastoupení nejrozvinutějších kognitivních funkcí podle dimenzí Keirseyho typologie temperamentu. Výsledek na základě sebepoznání má vybrané studenty informovat o rozložení kognitivních funkcí v osobnostních typech zkoumaných Keirseyho testem.

Na základě sebepoznání lze zjistit, která kognitivní funkce je v osobnostním typu studenta nejrozvinutější. *Uvědomují si studenti Hotelnictví z výběrového souboru, která kognitivní funkce v jejich osobnostních typech převažuje a která se naopak plně nerozvinula?* Základními kognitivními funkcemi jsou podle Junga *myšlení (T), cítění (F), intuice (N) a vnímání (P)*. Sebepoznání osobnostního typu podle Keirseyho typologie temperamentu pomůže studentům Hotelnictví odhalit, která kognitivní funkce může být efektivnější než jiná.

Jak dalece studenti z výběrového souboru usilují o eliminování převažující kognitivní funkce v osobnostním typu? Pomocí sebehodnocení lze očekávat, že si vybraní studenti Hotelnictví uvědomují, které kognitivní funkce potřebují rozvinout. Zdroj sebedůvěry proto mohou hledat v kognitivních funkcích, které mají plně rozvinuté.

Co dělat, prodělává-li osobnost studenta Hotelnictví v průběhu vysokoškolského studia na SU OPF výkyvy z jednoho typu sebehodnocení do opačného? Nerozvinuté kognitivní funkce nechrání osobnost před dvojím typem deformovaného sebehodnocení, před sebepřeceněním nebo sebedoceněním. Oba typy deformace sebehodnocení mají nepříznivý společenský dosah. Deformované sebehodnocení se projevuje narušenou sociální přizpůsobivostí jak v případě sníženého, tak v případě zvýšeného sebehodnocení s pocitem nadřazenosti. Nadřazenost je blokem sociální komunikace, protože naslouchání a vnímání nahrazuje samolibostí. Jedná se o sebezničující vlastnost, která vede k úpadku osobnosti, ztrátě zájmu o druhé a empatie, včetně neschopnosti žít v lidské komunitě.

1 Přehled relevantní literatury

Sekce přehledu literatury je strukturována v souladu s cílem stati *prozkoumat rozložení kognitivních funkcí v osobnostních typech vybraných studentů Hotelnictví na SU OPF v Karviné podle Keirseyho typologie temperamentu a zjistit na základě sebepoznání, které kognitivní funkce v osobnostních typech studentů převažují ze dvou hledisek. Za první, zda a jak mohou kognitivní funkce ovlivňovat osobnostní rozvoj vybraných studentů Hotelnictví a za druhé, jaké výstupy sebepoznání kognitivních funkcí podle Keirseyho testu lze implementovat do osobnostních typů vybraných studentů Hotelnictví na SU OPF v Karviné.*

1.1 Osobnost podle kognitivních funkcí

Osobnost lze podle Kohoutka (2000, p. 215) chápat jako strukturu stálých vlastností, duševních procesů, stavů a postojů spojených s vědomím vlastního já ve smyslu jednoty vrozeného a získaného. Jungovým kritériem pro rozlišení typů osobnosti je vztah jedince k vnějšímu světu, zejména k druhým a k sobě sama. Jungovy typy osobnosti lze vysvětlit jako

zobecněné charakteristiky člověka podle jedné dominující kognitivní funkce obrácené *dovnitř* (I - Introverze) nebo *navenek* (E - Extroverze). *Introvertní* typ představuje osobnost spíše uzavřenou, zaměřenou na vlastní nitro. *Extrovertní* typ osobnosti je orientovaný více na kontakty s lidmi. Mezi základní kognitivní funkce zařadil Jung (1993, p. 49) *myšlení* (T), *cítění* (F), *intuici* (N) a *vnímání* (P). *Myšlení* (T) v nejjednodušší formě říká, co daná věc je a dává věci jméno. Připojuje pojem, protože myšlení je vnímání a úsudek. *Cítění* (F) informuje pomocí citových odstínů o hodnotách věci, zda je věc přijatelná nebo příjemná, či nikoliv. *Intuice* (N) je poznání vnuknutím a funkce, která se uplatňuje v neznámé situaci, pro jejíž úspěšné zvládnutí nebo řešení nemá jedinec vypracované vzorce chování. *Vnímání* (P) zprostředkovává pozorovatelná fakta vnějšího světa.

Pauknerová a kolektiv (2006, p. 25-26) oceňuje další velký Jungův přínos k typologii osobnosti. Podle dominance jedné ze čtyř kognitivních funkcí - myšlení (T), cítění (F), intuice (N) a vnímání (P) Jung vymezil čtyři typy osobnosti:

- 1) *smyslový* typ, který bere věci tak, jak jsou a prožívá právě přítomnou chvíli
- 2) *intuitivní* typ, který se spoléhá na tušení, inspiraci a „šestý smysl“
- 3) *citový* typ, který přisuzuje hodnotu lidem a událostem
- 4) *racionální* typ, který jedná na základě logického a analytického myšlení.

Čtyři základní kognitivní funkce se vzájemně doplňují, ale podle Junga lze pozorovat, že osobnost některou z nich preferuje. Kognitivní funkce vytvářejí párové protiklady dvou dimenzí, kde příklon osobnosti k jedné z funkcí je zajišťován energií *Já* (Ego), které je uprostřed. Energií *Já* (Ego) chápe Jung jako sílu vůle. Síla vůle však ovládá základní kognitivní funkce pouze do jisté míry, protože každá kognitivní funkce má vlastní specifickou energii. Mezi osobnostmi tak lze rozlišovat *racionální* typy s dominancí energie myšlení, *citové* typy s dominancí energie cítění a *intuitivní* typy s dominancí energie kreativity. Na dominanci specifické energie je založený a v personální oblasti využívaný osobnostní dotazník MBTI (Myers-Briggs Type Indicator) amerických psychologek I. Myersové a K. Briggsové. Jungovy dimenze *extraverze* - *introverze* (označené E - I), *myšlení* - *cítění* (T a F) a *intuice* - *vnímání* (N a S), jsou v dotazníku ještě doplněny o další dimenzi *usuzování* - *vnímání* (J a P). Zkratky pocházejí z anglických názvů dimenzí: T - Thinking, F - Feeling, N - iNtuition, S - Sensing, J - Judging, P - Perceiving. V souhrnu pak kombinace jednotlivých dimenzí kognitivních funkcí představuje šestnáct osobnostních typů.

Tab 1: Šestnáct osobnostních typů podle Myers-Briggs Type Indicator

Typy podle převažující kognitivní funkce	Smyslové typy		Intuitivní typy	
	myšlení	cítění	cítění	myšlení
Introvertní typy usuzující	ISTJ	ISFJ	INFJ	INTJ
Introvertní typy vnímající	ISTP	ISFP	INFP	INTP
Extrovertní typy vnímající	ESTP	ESFP	ENFP	ENTP
Extrovertní typy usuzující	ESTJ	ESFJ	ENFJ	ENTJ

Zdroj: Pauknerová a kolektiv (2006, s. 27)

1.2 Temperamentové typy osobnosti

Mostem mezi osobností a tělem jsou dispozice temperamentu, které lze považovat za konstantní charakteristiky osobnosti. *Temperament* pochází z latinského *temperamentum*, což je překladem řeckého *krasis* a znamená *správné smísení, správný poměr*. Z uvedeného

podle Smékala (2002, p. 190) vyplývá, že v původním pojetí je ideální temperament vyvážený, daný dokonalou proporcí všech osobnostních složek. Vyhraněné typy temperamentu představují odchylky, které vymezují rámeček určitého stylu jednání a prožívání a vyladují osobnost k specifickým přednostem a nedostatkům v jednání a prožívání. Lze předpokládat, že vyhraněná kompozice temperamentu podmiňuje rozvoj určitých osobnostních akcentací. Původní koncepci temperamentové složky osobnosti odpovídá charakteristika temperamentu jako způsobu distribuce základní životní energie, *vitality*. *Temperament* podmiňuje chování, které je pro osobnost nástrojem k uspokojování potřeb. V temperamentu se odrážejí lidské potřeby jako hnací síly ovlivňující lidské chování a hodnoty, které osobnosti vyznávají a za kterými si stojí.

Člověk na svět přichází s temperamentem jako s hladem, který je nutné denně nasýtit. Zeus potrestal Sisyfa těžkým úkolem: *Sisyfos měl dovalit velký balvan na vrchol kopce, a když byl kámen na požadovaném místě, skutálel se dolů, když si chtěl Sisyfos odpočinout. V určitém slova smyslu je Sisyfem každý člověk, protože sytí touhu po moci, statutu, svobodě nebo smyslu podle toho, co mu určuje jeho temperament.* V 50. letech 20. století publikoval jednu z teorií temperamentu osobnosti Keirseya. Podle Keirseya (2006, p. 31) temperamenty osobnosti v metaforickém pojetí zastupují řečtí bohové, jimž Zeus nařídil stvořit člověka podobného bohu. Podle řecké báje jsou bohy *Epimetheus*, který vštěpoval člověku smysl pro povinnost, *Dionýsos* zprostředkoval člověku radost, *Apollón* posiloval v člověku oduševnělost a *Prométheus* motivoval člověka k poznání. Orientaci v metaforickém pojetí usnadňuje pojmenování temperamentů podle zmíněných bohů, protože každý bůh a každý temperament má vlastní následovníky. Kdo uctívá Apollóna (ducha), neuctívá Prométhea (vědění) a kdo se sklání před Dionýsem (radostí), nebude spokojený s Epimetheem (povinností).

Epimetheovský temperament *Strážce* (Stabilizátor) odpovídá osobnostnímu typu s kombinací smyslů (S) a usuzování (J). Podle Crkalové a Reithofa (2012, p. 167-168) *strážce* rád pracuje v roli stabilizátora a tradicionalisty. Mezi vyznávané hodnoty strážce patří odpovědnost, loajalita, smysl pro povinnost, stabilita, hierarchie, důvěra v hodnoty a sounáležitost. Hlavní přínos strážců spočívá v zaměření na pravidla, procedury, logistiku (zavádění, dodržování a udržování postupů), plánování a vyhodnocování akcí, kde má všechno své místo. Strážci mají rádi předepsaný postup krok za krokem, snaží se druhým dávat podrobné návody a řídí činnost podle seznamů. Promyšlejší různé varianty, co se může stát a snaží se být připraveni na všechny alternativy. Efektivně přistupovat k strážcům lze za předpokladu formulování jasných cílů a sdělení, co se od nich při naplňování cílů očekává. Užitečné je se na jednání se strážcem dobře připravit, postupovat metodicky a vysvětlovat všechno v postupných krocích. Nejtypičtější vlastností strážce je odpovědnost. Slabiny strážce lze spatřovat ve zkratce (setrvává na zaběhnutých postupech) a v nebezpečí přehlédnutí okamžitých příležitostí. Nečekané změny mohou strážce vyvést z míry, proto bývají rozčilení, když druzí nerespektují zaběhnuté hodnoty a nechápou, proč se nedodržují pravidla a termíny.

Dionýzovský temperament *Průzkumník* (Improvizátor) odpovídá osobnostnímu typu s kombinací smyslů (S) a vnímání (P). Podle Crkalové a Reihofa (2012, p. 169) *průzkumník* rád pracuje jako vyjednaváč, hasič požárů a improvizátor. Mezi vyznávané hodnoty průzkumníka patří nezávislost, svoboda výběru, možnost mít vliv, spontaneita, vzrušení a orientace na akce tady a teď. Hlavním přínosem průzkumníka je vymyšlení taktik, zaměření na výkon a akci,

nápaditost, okamžité zaměření na cíl a dobrá práce pod tlakem. K průzkumníkům lze efektivně přistupovat za předpokladu svobody v rozhodování a velkého prostoru k jejich aktivitě. Při malém mluvení k věci, omezení papírování a detailů lze očekávat jejich spontánní rozhodování. Do práce průzkumníka lze doporučit vnášet prvky zábavy, které dávají předpoklady k výběru možností. Nejtypičtější vlastností průzkumníka je sklon k dobrodružství. Mezi slabiny lze zařadit roztěkanost, přehlížení důležitosti, plánování a evidenci. Průzkumníci nesnesou, když jim někdo říká, jak přesně mají pracovat. Chtějí vymyslet a uplatňovat vlastní postupy, protože nemají mnoho trpělivosti se standardními procesy. Ostatním mohou ztěžovat práci, když věci řídí jinak, než jak bylo domluveno.

Apollónský temperament *Idealista* (Katalyzátor) odpovídá osobnostnímu typu s kombinací intuice (N) a prožívání (F). Podle Crkalové a Reihofa (2012, p. 168-169) *idealista* rád pracuje v rolích harmonizátora, urychlovače, diplomata a mluvčího. Mezi vyznávané hodnoty idealisty patří opravdovost, autentičnost, smysl, pravda, inspirace, osobní přístup, vztahy s lidmi a přátelskost. Hlavní přínos idealisty spočívá v diplomacii, rozvoji lidského potenciálu, empatii, podpoře a pomoci ostatním, včetně jejich inspirace. Idealista má o lidi kolem sebe skutečný zájem a bývá empatický posluchač. K idealistovi lze efektivně přistupovat za předpokladu důrazu na lidskou stránku, poznávání osobních hodnot druhých a navázání osobního kontaktu. Nejtypičtější vlastností idealisty je harmonie. Mezi slabiny idealisty patří snadné ovlivnění názory jiných a nepřiměřený idealismus. Idealista je citlivý, když se s ním zachází neosobně a nepřístupuje se k němu jako k jedinečné osobnosti, což ohrožuje jeho identitu. Idealista pak často nečekaně překvapí silnou reakcí.

Prométheovský temperament *Racionalista* (Teoretik) odpovídá osobnostnímu typu s kombinací intuice (N) a myšlení (T). Podle Crkalové a Reihofa (2012, p. 168) *racionalista* rád pracuje v rolích vizionáře, stratéga a architekta systémů. Mezi vyznávané hodnoty racionalisty lze zařadit znalosti, kompetence, vynalézavost, zdokonalování a logiku. Hlavní přínos racionalisty spočívá ve vytváření strategií, návrhů, objevování nových přístupů a skrytých principů a ve schopnosti vidět věci v souvislostech. Racionalisté se zaměřují na strategie, koncepce, teorie, systémy a principy. Efektivně lze k racionalistům přistupovat za předpokladu přesné a logické konverzace, prezentace znalostí a zdůrazňování přínosů pro budoucnost. Nemá smysl od nich vyžadovat detailní informace, ale nechat jim prostor pro vlastní představivost. Racionalisté chtějí pro všechno logické vysvětlení a nevzrušují je „úžasné výsledky“ bez logických důkazů. Nejtypičtější vlastností racionalistů je vynalézavost. Slabinou je přehlížení emocí druhých a nepřiměřené trvání na dokonalém pochopení problému nebo situace. Pro racionalistu je nemožné, když má vykonávat něco, v čem nenachází logiku nebo smysl, protože chce dosahovat výsledků s minimálním úsilím.

Jaký vliv má temperament na typ osobnosti vybraných studentů oboru Hotelnictví? S odvoláním na Keirseyho typologii lze předpokládat, že podle temperamentu lze každého studenta Hotelnictví z výběrového souboru zařadit do specifického typu osobnosti. Zařazení do specifického typu osobnosti vychází ze *sebepoznání*, protože pozná-li student sebe sama, může poznávat také druhé. Prostřednictvím poznání sebe sama lépe vnímá druhé, všímá si podobností a rozdílů mezi lidmi, respektuje jedinečnost každého a je schopen spolupracovat s různými typy osobností. Podle Kohoutka (2001, p. 168) je důležitým klíčem k *sebepoznání* postižení úrovně sebeúcty (self-esteem) a *sebehodnocení*. *Sebehodnocení* je podle Kohoutka (2001, p. 169) centrum osobnosti a ideál lidského já ovlivňuje hodnotový systém, cíle a chování

Vybraní studenti oboru Hotelnictví poznávali *temperamentový typ* své osobnosti pomocí kombinace převažujících kognitivních funkcí. Výběrový soubor studentů Hotelnictví byl pro *Keirseyho test temperamentového založení osobnosti* konstruován *kvótovým* výběrem, který patří mezi nepravděpodobnostní výběry a spočívá ve stanovení kvótových kritérií a velikosti kvót. Podle Ferjenčíka (2000, p. 118) velikost kvót ovlivňuje *proporční* zastoupení kvótových kritérií. Při určování velikosti kvót je třeba, aby byl znak jako kvótové kritérium zastoupen ve výběrovém souboru jako v populaci, na kterou se vztahují závěry šetření.

Ve výběrovém souboru bylo zastoupeno 72 studentů (100% respondentů) oboru *Hotelnictví*, kteří si v akademickém roce 2014/2015 na SU OPF v Karviné zaregistrovali předměty *Psychologie* a *Psychologie osobnosti*. Výběrový soubor tvořily kohorty studentů podle osobnostních typů Keirseyho typologie temperamentu s ohledem na kombinaci převažujících kognitivních funkcí, což bylo *kvótové kritériem* pro zařazení studenta jako respondenta do výběrového souboru.

Osobnostní typ *Srážce* (ISTJ, ESTJ, ISFJ, ESFJ) se zaměřením na procedury a logistiku s cílem zachování bezpečí byl zastoupen kohortou 42 studentů, což činí 58,33% respondentů výběrového souboru.

Osobnostní typ *Průzkumník* (ISTP, ESTP, ISFP, ESFP) se zaměřením na taktiku, akci a možnosti volby s cílem vyhledávání vzruchu byl zastoupen kohortou 16 studentů, což činí 22,54% respondentů výběrového souboru.

Osobnostní typ *Idealista* (INFP, ENFP, INFJ, ENFJ) se zaměřením na lidi a vztahy s cílem hledání identity byl zastoupen kohortou 10 studentů, což činí 14,08% respondentů výběrového souboru.

Osobnostní typ *Racionalista* (INTP, ENTP, INTJ, ENTJ) se zaměřením na koncepce a strategie s cílem vyhledání nových znalostí zastupovala kohorta 4 studentů, což činí 5,63% respondentů výběrového souboru.

Tab 3: Výběrový soubor studentů Hotelnictví podle Keirseyho typologie

Strážce	Průzkumník	Idealista	Racionalista
ISTJ - 7	ISFP - 6	INFJ - 2	INTJ - 2
ISFJ - 12	ISTP - 2	INFP - 3	INTP - 0
ESFJ - 14	ESFP - 6	ENFP - 4	ENTP - 2
ESTJ - 9	ESTP - 2	ENFJ - 1	ENTJ - 0
42 (58,33%)	16 (22,54%)	10 (14,08%)	4 (5,63%)

Zdroj: vlastní

3. Empirická analýza a výsledky

Výsledky průzkumného šetření vycházejí z Keirseyho testu temperamentových typů osobnosti studentů Hotelnictví z výběrového souboru. Provedli jsme rozdělení podle konečných výsledků Keirseyho testu pro každý osobnostní typ zvlášť. Výsledky naznačují, že jde o strukturaci osobnostních typů podle kombinace převažujících kognitivních funkcí, nikoliv o náhodný výsledek aplikace statistické procedury.

Převažující kognitivní funkce se staly podle výsledků Keirseyo testu základem pro osobnostní typy vybraných studentů. V našem případě vybraní studenti Hotelnictví poznávali kognitivní funkce, které se v jejich osobnostních typech plně rozvinuly. Z uvedeného důvodu v interpretaci výsledků Keirseyo testu jsou převažující kognitivní funkce v osobnostních typech studentů dostatečný indikátor.

Z uvedeného vyplývá potřeba interpretovat rozdíly mezi kognitivními funkcemi, které jsou v osobnostních typech vybraných studentů Hotelnictví rozvinuty nejvíce a převažují. Z pohledu na osobnostní typy studentů podle kombinace nejrozvinutějších a převažujících kognitivních funkcí jsou viditelné krajnosti.

Pokusíme se proto interpretovat rozdíly mezi nejrozvinutějšími kognitivními funkcemi v rámci zvolených osobnostních typů. Hodnoty sebepoznání osobnostních typů vybraných studentů jsou orientované jak na smyslové a intuitivní typy s převahou myšlení nebo cítění, tak na introvertní a extrovertní typy s převahou usuzování nebo vnímání.

Mezi smyslovými typy je patrný rozdíl mezi vyšším počtem studentů s převahou myšlení nad nižším počtem studentů s převahou cítění. Z uvedeného důvodu myšlení jako kognitivní funkci na rozdíl od cítění více upřednostňují studenti smyslového typu. Studenti intuitivního typu naproti tomu více preferují jako kognitivní funkci cítění než myšlení. Lze konstatovat, že *převaha myšlení u smyslových typů studentů Hotelnictví je daná jejich zaměřením, protože berou věci tak, jak jsou a prožívají přítomnou chvíli s dominancí energie myšlení*. O cítění jako kognitivní funkci se více opírají intuitivní typy studentů Hotelnictví, které hledají novou inspiraci a řídí se „šestým“ smyslem.

Tab 4: Osobnostní typy s převahou myšlení a cítění

Smyslové typy s převahou		Intuitivní typy s převahou	
myšlení	cítění	cítění	myšlení
Strážce 7	Strážce 6	Idealista 2	Racionalista 2
Průzkumník 12	Průzkumník 2	Racionalista 3	Idealista 0
Průzkumník 14	Průzkumník 6	Idealista 4	Racionalista 2
Strážce 9	Strážce 2	Racionalista 1	Idealista 0
42 (58,33%)	16 (22,54%)	10 (14,08%)	4 (5,63%)

Zdroj: vlastní

Mezi introvertními typy není rozdíl v počtu studentů s převahou usuzování a vnímání. Naproti tomu mezi extrovertními typy převažuje vyšší počet studentů preferujících jako kognitivní funkci vnímání než usuzování. Z uvedeného důvodu je vnímání jako kognitivní funkce na rozdíl od usuzování dominantní mezi extrovertními typy studentů. Lze konstatovat, že *převaha vnímání mezi extrovertními typů studentů Hotelnictví je daná zprostředkováním pozorovatelných faktů vnějšího světa. Vnímání přináší úsudek a vyskytuje se mezi racionálními typy studentů s převahou energie myšlení, které probíhá na základě logických myšlenkových operací*. Intuitivní typy studentů Hotelnictví využívají více jako energii kreativitu.

Tab 5: Osobnostní typy s převahou usuzování a vnímání

Introvertní typy s převahou		Extravertní typy s převahou	
usuzování	vnímání	vnímání	usuzování
Strážce 7	Průzkumník 12	Průzkumník 14	Strážce 9
Strážce 6	Průzkumník 2	Průzkumník 6	Strážce 2
Idealista 2	Racionalista 3	Idealista 4	Racionalista 1
Racionalista 2	Idealista 0	Racionalista 2	Idealista 0
17 (23,61%)	17 (23,61%)	26 (36,11%)	12 (16,67%)

Zdroj: vlastní

Nejpodstatnější rozdíly mezi zvolenými osobnostními typy studentů Hotelnictví s převahou kognitivních funkcí jsou ovlivněny typem jejich temperamentu. Prvním typem je epimetheovský typ temperamentu (SJ) jako *strážcovský* typ osobnosti s převahou ISTJ, ESTJ, ISFJ, ESFJ. Druhým typem je dionýzovský typ temperamentu (SP) jako *průzkumný* typ osobnosti s převahou ISTP, ESTP, ISFP, ESFP. Třetím typem je prométheovský typ temperamentu (NT) jako *racionální* typ osobnosti s převahou INTP, ENTP, INTJ, ENTJ. Čtvrtým typem je apollónský typ temperamentu (NF) jako *idealistický* typ osobnosti s převahou INFP, ENFP, INFJ, ENFJ.

V kvóтовém výběrovém souboru studentů Hotelnictví SU OPF je nejpočetnější epimetheovský typ temperamentu (SJ) v pojetí *strážcovského* typu osobnosti s převahou ISTJ, ESTJ, ISFJ, ESFJ. Ostatní znaky (pohlaví, věková kategorie a studijní obor na SU OPF) nebyly jako kvótové kritéria pro zařazení studentů do výběrového souboru z důvodu aplikace kombinace převažujících kognitivních funkcí v Keirseého testu stanoveny.

Při sledování rozdílů ve zvolených osobnostních typech studentů Hotelnictví v pojetí Keirseého typologie temperamentu je výraznější orientace *strážcovského* a *průzkumného* typu na *myšlení* jako převažující kognitivní funkci. *Racionální* a *idealistický* osobnostní typ studentů v pojetí Keirseého typologie temperamentu naproti tomu jako převažující kognitivní funkci upřednostňuje *cítění*. Výsledky Keirseého testu potvrzují, že smyslový osobnostní typ vybraných studentů Hotelnictví SU OPF v Karviné považuje za nejrozvinutějšími kognitivní funkci *myšlení*. Podle typu temperamentu osobnosti jde však více o viditelný než diametrální rozdíl.

Tab 6: Osobnostní typy s kombinací nejrozvinutějších kognitivních funkcí

Osobnostní typy s kombinací nejrozvinutějších kognitivních funkcí	Smyslové typy s převahou		Intuitivní typy s převahou	
	myšlení	cítění	cítění	myšlení
Introvertní typy usuzující 17/23,61%	Strážce 7	Strážce 6	Idealista 2	Racionalista 2
Introvertní typy vnímající 17/23,61%	Průzkumník 12	Průzkumník 2	Racionalista 3	Idealista 0
Extravertní typy vnímající 26/36,11%	Průzkumník 14	Průzkumník 6	Idealista 4	Racionalista 2
Extravertní typy usuzující 12/16,67%	Strážce 9	Strážce 2	Racionalista 1	Idealista 0
Celkem 72 (100%)	42 (58,33%)	16 (22,54%)	10 (14,08%)	4 (5,63%)

Zdroj: vlastní

Závěr

Výsledky sebepoznání osobnostních typů vybraných studentů Hotelnictví SU OPF v Karviné podle temperamentu s ohledem na kombinaci převažujících kognitivních funkcí mají formu frekvenčních tabulek. Výsledek hovoří o rozložení kognitivních funkcí v osobnostních typech zkoumaných Keirseya testem v kvótovém výběrovém souboru studentů. Tabulky 4, 5, 6 ukazují v každém z osobnostních typů zastoupení nejrozvinutější kognitivní funkce podle dimenzí Keirseya typologie temperamentu. Jedná se však o zjištění, která nelze generalizovat, protože výběrový soubor studentů není reprezentativní. Uvedená zjištění proto platí pouze pro studenty Hotelnictví z kvótového výběrového souboru, kteří si zapsali na SU OPF v Karviné v akademickém roce 2014/2015 předměty Psychologie a Psychologie osobnosti.

Poznání osobnostních typů podle Keirseya typologie temperamentu lze využít k *eliminování kognitivní funkce*, která v osobnostních typech studentů Hotelnictví z výběrového souboru jednostranně převažuje. Další kognitivní funkce jsou pak zaneprázdněny „*službou svému pánu*“ a nemohou se plně rozvinout. Na základě sebepoznání studenti pochopili, že jejich převažující a nejrozvinutější kognitivní funkcí je *myšlení*. Na základě sebepoznání osobnostního typu podle Keirseya typologie temperamentu přijali skutečnost, že *myšlení* jako kognitivní funkce může být pro jejich osobnost nejužitečnější.

Jak mohou kognitivní funkce ovlivňovat osobnostní rozvoj vybraných studentů Hotelnictví?

V rámci sebehodnocení lze očekávat, že si vybraní studenti Hotelnictví uvědomují, které kognitivní funkce v osobnostním typu naopak potřebují rozvíjet. Lze proto předpokládat, že studenti oboru Hotelnictví hledali zdroj sebeúcty a sebedůvěry v kognitivních funkcích, které mají plně, tedy všestranně rozvinuté. Jejich sebehodnocení pak lze považovat za zdravé. Snížené sebehodnocení nastalo v případě studentů po uvědomění kognitivních funkcí, které nejsou v jejich osobnostních typech plně rozvinuté. *Jsou studenti z výběrového souboru připraveni eliminovat převažující kognitivní funkce v osobnostním typu?* Univerzální recept, jak eliminovat jednostranně převažující kognitivní funkci v typu osobnosti neexistuje. Lze spíše doporučit všechny kognitivní funkce harmonicky a všestranně rozvíjet.

Jaké výstupy sebepoznání kognitivních funkcí podle Keirseya testu lze implementovat do osobnostních typů vybraných studentů Hotelnictví SU OPF v Karviné? Výstupy sebepoznání kognitivních funkcí podle Keirseya testu mohou studenti implementovat do sebehodnocení. Vybraní studenti Hotelnictví mají sebehodnocení *nestabilní*, protože jsou stále ještě závislí na ocenění a uznání okolí. Kohoutek (2008) nestabilní sebehodnocení nazývá *reflexní (heteronomní)*, které formuje *zrcadlové já*. Uvádí, že se *zrcadlové já* častěji vyskytuje v mladých věkových kohortách a formuje se podle vnímání druhých, jak oceňují osobnost. Zralé osobnosti sebehodnocení více stavějí na sebepoznání a osobním přesvědčení o vlastních hodnotách. Jde o *autonomní já*, které je závislé na věkové zralosti a na úrovni průběžného komunikačního kontaktu s ideály. Čím je osobnost starší, tím je nezávislejší a zodpovědnější. *Autonomní já* je současně souborem pozitivních subjektivních představ o sobě sama, které mohou být v rozporu s nepříznivým hodnocením okolí. Vedle *zrcadlového já* a *autonomního já* existuje *ideální já*. Podstatou *ideálního já* je vědomí jedince, jaká by jeho osobnost chtěla

nebo měla být. Velikost rozdílu mezi *reálným já* a *ideálním já* určuje míra harmoničnosti a integrace osobnosti, resp. míra její rozporuplnosti či vnitřní konfliktnosti.

*Co dělat, prodělává-li osobnost studenta Hotelnictví v průběhu vysokoškolského studia na SU OPF výkyvy z jednoho typu sebehodnocení do opačného? Vnitřně konfliktní osobnost studenta prodělává výkyvy mezi reálným já a ideálním já, má větší úzkosti, slabší vůli, bývá méně rozhodná a aktivní, nevytrvalá, netrpělivá a neukázněná. Někdy však bývá vnitřní konflikt motivační silou k dosažení určitých cílů, které mohou být pro osobnost studentů žádoucí. Na sebehodnocení studentů se podílí jak okolí, tak sebekritický postoj, samostatné myšlení, úroveň vitálních a kognitivních funkcí, včetně temperamentového ladění jejich osobnosti. Vybraní studenti Hotelnictví však zatím projevují větší schopnost objektivně hodnotit druhé než sebe sama. Jejich sebehodnocení se nekryje s jejich skutečnou hodnotou. Nejvhodnějším typem sebehodnocení je sebehodnocení *normální*, které je zdravé a přiměřené, v podstatě se kryje skutečnými kvalitami osobnosti. Normální sebehodnocení je předpokladem pro harmonický rozvoj všech kognitivních funkcí v osobnostních typech studentů. Čím realističtěji osobnost vidí a hodnotí sebe sama, tím lépe umí objektivně hodnotit druhé. Osobnost, která je schopna se *vcítit* do myšlení, cítění a jednání jiných, má předpoklady zabývat se jinými alespoň tak, jako sebou sama. Přiměřené a zdravé sebehodnocení souvisí s dobrou inteligencí, přiměřenou asertivitou, smyslem pro humor a je předpokladem formování harmonické a integrované osobnosti i sociálně kompetentního chování.*

Reference

- [1] Crkalová, A. a N. Reithof, 2012. *Průvodce světem koučování a osobnostní typologie. Inspirace pro praxi*. Praha: Management Press.
- [2] Ferjenčík, J., 2000. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. Praha: Portál.
- [3] Jung, C. G., 1993. *Analytická psychologie - její teorie a praxe. Tavistocké přednášky*. 2. vyd. Praha: Academica.
- [4] Keirsej, D. a M. Batesová, 2006. *Jaký jste typ osobnosti?* Praha: Grada Publishing.
- [5] Kohoutek, R., 2001. *Poznávání a utváření osobnosti*. Brno: CERM.
- [6] Kohoutek, R., 2000. *Základy psychologie osobnosti*. Brno: CERM.
- [7] Kohoutek, R., 2008. *Sociální učení. Psychologie v teorii a praxi*. [online]. [2008-10-11]. Available from <http://rudolfkohoutek.blog.cz/0811/socialni-uceni>
- [8] Pauknerová, D. a kol., 2006. *Psychologie pro ekonomy a manažery*. 2. vyd. Praha: Management Press.
- [9] Smékal, V., 2002. *Pozvání do psychologie osobnosti. Člověk v zrcadle vědomí a jednání*. Brno: Barrister&Principal.